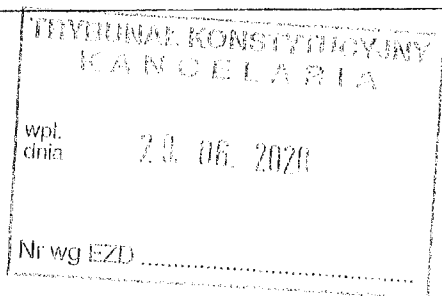

**Kancelaria Adwokacka
Grzymisław Koć-Woźniak
ul. Jagiellońska 39B/112
70-382 Szczecin
Tel. 889 195 061
email: grzymislawkoc@gmail.com**

Szczecin, dnia 20 czerwca 2020 roku

Trybunał Konstytucyjny
al. Jana Chrystiana Szucha 12A
00-918 Warszawa

Skarżący: S K
reprezentowany przez adwokata Grzymisława Koć-Woźniaka ul. Jagiellońska 39B/112
70-382 Szczecin NR wpisu 528 OIA Szczecin

Uczestnik: U S.A., z siedzibą w L

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Działając w imieniu skarżącego powoda, pełnomocnictwo załączam, składam skargę konstytucyjną na ostateczne orzeczenie Sądu Okręgowego w G tj. wyrok w sprawie o sygn.. akt wnosząc o stwierdzenie niezgodności art. 189 k.p.c. z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 64 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie w jakim przepis ten jasno nie precyzuje przesłanek ustalenia interesu prawnego uprawnionego.

Uzasadnienie

Stan faktyczny oraz przebieg postępowania sądowego

W dniu czerwca 1997 r. S K zawarł z G S.A. z siedzibą w G umowę o kredyt , w wysokości zł. W związku z powstałym zadłużeniem z tytułu umowy kredytu , G S.A. wypowiedział w dniu listopada 1998 r., S K umowę kredytu i wezwał go do natychmiastowej zapłaty całości zadłużenia wynoszącego na dzień listopada 1998 r. – zł. Na mocy umowy przelewu wierzytelności, zawartej w nieustalonym terminie, U S.A. z siedzibą w L nabył wierzytelność w stosunku do S K , a wynikającą z umowy o kredyt , zawartej w dniu czerwca 1997 r. Pismem z dnia maja 2017 r. U S.A. z siedzibą we W wezwało S K do spłaty zadłużenia wynikającego również z umowy kredytu , w nieprzekraczalnym terminie do dnia maja 2017 r. Pismem z

dnia lipca 2017 r. U S.A. z siedzibą we W wezwało S K ,
ostatecznym wezwaniem do zapłaty łącznie kwoty . zł, w tym kwoty zł wynikającej
z umowy kredytu

W związku z powyższym w dniu lutego 2018 r. powód S K wniósł do Sądu
Rejonowego w G przeciwko pozwanemu U
S.A. z siedzibą w L pozew o ustalenie, że zadłużenie z tytułu umowy kredytu
nr zawartej w dniu , czerwca 1997 r. przez powoda z G S.A. jest w stosunku do
powoda przedawnione co do kwoty zł obejmującej należność główną oraz kwoty
zł obejmującej należności uboczne. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz
powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego wg norm przepisanych. W
uzasadnieniu powód podał, iż pozwany na mocy umowy cesji nabył w ramach prowadzonej działalności
gospodarczej wierzytelność w stosunku do powoda. W lipiec 2016 r. kwota kapitału wynosiła .
zł, zaś kwota zobowiązania obejmująca należności uboczne wynosiła zł. Zadłużenie to powód
uregulował jedynie w nieznacznej części, i to jeszcze w latach dziewięćdziesiątych, a to ze względu na
fakt, iż po zawarciu kredytu poważnie zachorował, co skutkowało utratą zatrudnienia, a w konsekwencji
również brakiem środków utrzymania. W 1999 roku powodowi wypowiedziano kredyt, a w 2000 roku
G. S.A. wystawiło przeciwko powodowi Bankowy Tytuł Egzekucyjny. Powód stoi na
stanowisku, iż roszczenie pozwanego jest w całości przedawnione. Dopóki jednak nie zostanie to
ostatecznie stwierdzone wyrokiem powód pozostaje w niepewności co do istniejącego stanu prawnego
i swojej sytuacji majątkowej, wszak kwota której pozwany domaga się zapłaty jest znaczna i przekracza
zł. Po uzyskaniu wyroku powód – nawet gdyby pozwany zdecydował się wytoczyć powództwo
o zapłatę – będzie miał 100% pewność, iż podniesiony przez niego zarzut przedawnienia będzie
zarzutem skutecznym, bowiem pomiędzy stronami kwestia rozstrzygnięcia stanu stosunku prawnego
wynikac będzie z mocy wiążącej wydanego w sprawie wyroku ustalającego przedawnienie roszczeń
pozwanego.

W związku z powyższym Sąd Rejonowy uwzględnił w całości powództwo powoda.

Sąd podzielił argumenty powoda, że przysługuje mu interes prawny w całości akceptując dotychczasowe
orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące przesłanek ustalania interesu prawnego w wytoczeniu
powództwa o ustalenie. Zdaniem Sądu uzyskanie przez powoda oczekiwanego wyroku ustalającego,
wywoła pomiędzy stronami niniejszego sporu takie skutki, w następstwie których sytuacja prawna
powoda zostanie określona jednoznacznie. Zwrócić bowiem należy uwagę, iż na skutek
znowelizowanego przepisu art. 117 k.c. ustawą z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks
cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 1104) i dodaniu ustępu 21, w obecnym stanie
prawnym po upływie terminu przedawnienia nie można domagać się zaspokojenia roszczenia
przysługującego przeciwko konsumentowi. W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, iż powód jest
konsumentem, w rozumieniu art. 221 k.p.c. Zgodnie zaś z treścią art. 5 ust. 4 cytowanej wyżej ustawy
roszczenia przedawnione przysługujące przeciwko konsumentowi, co do których do dnia wejścia w życie
niniejszej ustawy nie podniesiono zarzutu przedawnienia, podlegają z tym dniem skutkom
przedawnienia określonym w ustawie zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. W
ocenie Sądu powyższe przepisy prowadzą do sytuacji, iż nie jest w interesie pozwanego (wierzyciela),
wytoczenie przeciwko powodowi powództwa o zasądzenie kwoty należnej z tytułu umowy kredytu nr
, albowiem powództwo takie podlegałoby z dużym prawdopodobieństwem oddaleniu z uwagi na
przedawnienie roszczenia, której okoliczności pozwany nie kwestionował. Zgodnie bowiem z treścią
znowelizowanego art. 1171 § 1 k.p.c. Sąd może wyłącznie w wyjątkowych przypadkach, po rozważeniu
interesów stron, nie uwzględnić upływu terminu przedawnienia roszczenia przysługującego przeciwko
konsumentowi, jeżeli wymagają tego względy słuszności.

W ocenie Sądu Rejonowego, w obecnym stanie prawnym, jedyną i niezbędną możliwością zakończenia stanu niepewności, w której znajduje się powód, było wytoczenie powództwa o ustalenie, iż zadłużenie wynikające z tytułu umowy kredytu nr   zawartej w dniu   czerwca 1997 r. uległo przedawnieniu w zakresie należności głównej oraz należności ubocznych. Stronie powodowej - dłużnikowi - nie służy bowiem obecnie inny środek prawny, którym mógłby uregulować swoją sytuację prawną i uzyskać pewność co do treści i istnienia stosunku prawnego z pozwanym. Uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni zaś powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości.

Apelację od wyroku uwzględniającą złożyła pozwana. Na skutek apelacji Sąd Okręgowy zmienił wyrok i oddalił powództwo w całości obciążając powoda kosztami procesu za obie instancje. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał na brak istnienia interesu prawnego po stronie powoda w wytoczeniu powództwa. Sąd Okręgowy powołał się na argumenty dotyczące braku definitywnego zakończenia sporu w sprawie poprzez osiągnięcie wyroku ustalającego, gdyż w dalszym ciągu możliwe będzie powództwo pozwanej o zapłatę, i wówczas to dostępna będzie realna możliwość podnoszenia ewentualnych zarzutów przedawnienia, czy też uwzględniania takich zarzutów z urzędu.

Zdaniem skarżącego odmienność zapatrywania sądów obu instancji na treść art. 189 k.p.c. doprowadziła do oddalenia powództwa.

Przedmiot kontroli (art.189 k.p.c.) i uzasadnienie

W świetle utrwalonego orzecznictwa i poglądów nauki powód posiada interes prawny wówczas, gdy powództwo o ustalenie jest jedynym i niezbędnym środkiem ochrony praw. W przypadku, gdy ochrona ta może być w całości zapewniona przez innego rodzaju środki prawne, interes prawny nie istnieje (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 9 lutego 2012, III 181/11, OSNC 2012/7-8/101 oraz przytoczone w treści uzasadnienia tego wyroku inne orzeczenia).

Interes prawny ma się również wyrażać w tym, że strona powodowa przez to powództwo może osiągnąć skutek w postaci ochrony prawnie strzeżonych interesów, a nie może poszukiwać tej ochrony w drodze powództwa o świadczenie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 1965, II CR 266/64, OSP 1966/6-8/166).

Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. istnieje także, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Zasada ta nie powinna jednak być pojmowana abstrakcyjnie, w celu zawężającej interpretacji tej przesłanki do wytoczenia powództwa o ustalenie, lecz ze względu na konstytucyjnie gwarantowane prawo do sądu zawsze konieczna jest ocena istnienia interesu prawnego do wytoczenia tego powództwa na tle okoliczności faktycznych konkretnych spraw. Wobec tego istnienie interesu prawnego powinno być przyjmowane zawsze, „gdy istnieje niepewność stanu prawnego” lub „gdy stronie nie stoi otworem droga procesu o świadczenie, a strona przeciwna kwestionuje jej prawo lub stosunek prawny” (zob. P. Telenga, Komentarz aktualizowany do art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego, LEX, 2013).

Kryterium interesu prawnego stanowiące konieczną przesłankę materialnoprawną powództwa o ustalenie wyjaśnił także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie o sygn. II CSK 252/11 (publ. OSNC 2012/10/120) wskazując, że: „interes prawny, o którym mowa w art. 189 k.p.c., należy pojmować jako interes dotyczący szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych, który z reguły

występuje w sytuacjach, w których zachodzi obiektywna niepewność co do prawa lub stosunku prawnego z przyczyn natury faktycznej lub prawnej. Interes prawny wyraża się wówczas w usunięciu stanu niepewności. Z reguły interes taki nie zachodzi, jeżeli zainteresowany może uzyskać ochronę prawną w drodze powództwa o świadczenie". W orzecnictwie ukształtował się pogląd, że interes ten istnieje tylko wtedy, gdy powód w potrzebie ochrony prawnej swej sfery prawnej uczynić może zadość przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa.

Skuteczne powołanie się na interes prawny wymaga wykazania, że oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie, wynikające z błędnego przekonania co do przysługiwania powodowi określonych uprawnień, ryzyko naruszenia w przyszłości jego praw

Art. 189 k.p.c. dopuszcza ustalenie w postępowaniu procesowym istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego. Ta forma ochrony praw podmiotowych nie wynika z przepisów prawa materialnego w tym zakresie omawiany przepis ma charakter więc materialnoprawny. Art. 189 k.p.c. można więc zatem traktować jako przepis, który przyznaje prawo do ochrony praw podmiotowych. Problem granic dopuszczalności korzystania z tej formy ochrony jest w istocie kontrowersyjny w orzecnictwie, jak i w doktrynie. Powodem dużych rozbieżności stała się z jednej strony zmiana pierwotnej regulacji k.p.c. w tym przedmiocie, a z drugiej przyjęte na tle uprzedniej regulacji rozwiązania. Przepis bowiem dawnego art. 3 k.p.c. przewidywał wyraźnie, że i tutaj cytuję "każdy może poszukiwać ochrony sądowej nie tylko wówczas, gdy jego prawo zostało naruszone, ale i wtedy, gdy zapobiegając naruszeniu swego prawa, ma interes prawny w ustaleniu stosunku prawnego lub ustaleniu prawa". Wówczas na tle tego przepisu przyjmowano, że powództwa o ustalenie mogą być wnoszone jedynie w wypadkach, w których nie nastąpiło jeszcze naruszenie prawa, a więc wtedy, gdy roszczenie wypływające z ustalanego stosunku prawnego nie jest jeszcze wymagalne. Wymagalność roszczenia eliminowała możliwość skorzystania z tej formy ochrony prawnej na korzyść powództwa o zasądzenie. Jednakże już wtedy podkreślano w judykaturze, to są orzeczenia dawne w sprawie I CR 642/59, II C 316/53, I C 581/53, iż nie można wykluczyć sytuacji, które przemawiają za celowością powództwa o ustalenie mimo wymagalności roszczenia, tak również Sąd Najwyższy w postanowieniu z 8 czerwca 1998 sygn. I CKN 636/97. Sytuacja taka powstaje w szczególności wówczas, gdy z ustalanego stosunku prawnego może wypływać wiele roszczeń, z których tylko jedno lub niektóre są w danym momencie wymagalne. W art. 189 k.p.c. nie ma ograniczenia możliwości wytaczania powództw o ustalenie do przypadków, w których nie naruszone zostało prawo ani roszczenia nie są jeszcze wymagalne. Z przepisu tego zatem zdaniem skarżącego nie wynika żadne ograniczenie w zakresie wytaczania powództwa o ustalenie. Uznać więc należy dopuszczalność ich wytaczania także wówczas, gdy roszczenia wypływające ze spornego stosunku prawnego są już wymagalne. Odmiennie wyrok Sądu Najwyższego z 18 grudnia 1968 sygn. I PR 290/68. Obecnie należy przyjąć, że decydujący dla korzystania z formy powództwa o ustalenie prawa lub stosunku prawnego jest wyłącznie interes prawny powoda. Jeżeli zatem interes prawny przemawiałby za wytoczeniem powództwa o ustalenie w sytuacji, w której jego prawo już zostało naruszone, to nie ma żadnych przeszkód do wytoczenia przez niego takiego powództwa. Interes powoda w jego wytoczeniu stanowi kryterium zasadności wyboru tej ochrony praw, przy tym pojęcie interesu prawnego powinno być interpretowane z uwzględnieniem szeroko pojmowanego dostępu do Sądów w celu zapewnienia należytej ochrony prawnej. Wyrok Sądu Najwyższego z 1 kwietnia 2004 sygn. II CK 125/03. Dlatego przyjmuje się w orzecnictwie, że uzależnienie powództwa o ustalenie od interesu prawnego należy pojmować elastycznie z uwzględnieniem celowościowej jego wykładni, konkretnych okoliczności danej sprawy i od tego, czy w drodze innego powództwa, a mianowicie w drodze powództwa o świadczenie strona może uzyskać pełną ochronę. Tak wyrok Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2004 sygn. II CK 387/02. O prawnym charakterze interesu, czyli o potrzebie wszczęcia oznaczonego postępowania i uzyskania oznaczonej treści orzeczenia decyduje istniejąca potrzeba ochrony prawnej powoda. Taki interes

prawny tak pojmowany też może wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia tego prawa, jak też zdaniem Sądu Odwoławczego może zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Interes prawny występuje także, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, gdy określona na sytuacja zagraża naruszeniem uprawnień przysługujących powodowi, bądź też stwarza wątpliwość co do ich istnienia czy realnej możliwości realizacji. Tak Sąd Najwyższy w wyroku z 29 marca 2019 sygn. I CSK 325/11. A zatem interes prawny ujmując to w jednej definicji to interes dotyczący szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych, a w przypadku ustalania praw czy stosunków prawnych występuje z reguły, ale nie tylko wówczas, gdy istnieje niepewność tego prawa lub stosunku prawnego, ale zarówno z przyczyn prawnych, jak i z przyczyn faktycznych. Niepewność może wynikać ze spodziewanego kwestionowania prawa, np. co do istnienia własności lub gdy zaginęły dokumenty, np. własności rzeczy nabytej od osoby nieuprawnionej lub kwestionowane jest istnienie stosunku prawnego, np. umowy najmu, dzierżawy i może ona powstać wskutek naruszenia prawa, np. prawa własności. Przyczyną niepewności może być sama ewentualność powstania skutków naruszenia prawa, gdy istnieją np. czasowe ograniczenia dochodzenia roszczeń danego rodzaju np. z art. 442 § 1 k.c., co można analogicznie zastosować do niniejszej sprawy. Tak wyrok Sądu Najwyższego z 28 października 99 II UKN 176/99. Istnienie tego interesu jest kwestionowane w tych sytuacjach, w których występuje równocześnie - obok - także inna forma ochrony. Dlatego powszechnie panuje zapatrywanie, że możliwość wytoczenia powództwa o zasądzenie wyklucza po stronie powoda istnienie interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie naruszonego prawa lub stosunku prawnego. Zapatrywanie to zdaniem skarżącego nie zawsze może być słuszne nawet w wypadkach, w których z ustalanego stosunku prawnego wypływa tylko jedno już wymagalne roszczenie i w takich przypadkach możliwe jest wytoczenie powództwa o ustalenie zamiast powództwa o zasądzenie, np. jeżeli sporne jest tylko samo roszczenie a nie jego wysokość, która jest niewątpliwa. W sytuacjach, w których z naruszonego stosunku prawnego wypływa lub może wypłynąć jeszcze więcej roszczeń, powództwo o ustalenie tego stosunku prawnego może leżeć w interesie prawnym powoda i takim przykładem jest np. przypadek ustalenia odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwoloną na przyszłość. Przedmiotem powództwa o ustalenie jest prawo lub stosunek prawny, można żądać ustalenia zarówno praw majątkowych, jak i niemajątkowych praw lub stosunków prawnych. Przesłanką materialną powództwa o ustalenie jest zatem podsumowując ten wywód - interes prawny powoda, który został w ocenie skarżącego należycie zbadany przez Sąd Rejonowy. Nie można przy tym się zgodzić, że możliwość zgłoszenia zarzutu przedawnienia jest skuteczna tylko i wyłącznie w procesie, czy też jak chwili obecnej badania go z urzędu przez Sąd, dlatego powód nie ma interesu w żądaniu ustalenia w niniejszej sprawie. Nawet w sytuacji, która powstała w niniejszej sprawie, gdzie strona pozwana potwierdziła fakt przedawnienia roszczenia jeszcze przed wytoczeniem powództwa, a strony nie zawarły żadnej czynności prawnej np. ugody, a zatem strona pozwana nie ma możliwości wkroczenia w sferę praw i obowiązków powoda. Nie można zgodzić się, że sytuacja procesowa powoda będzie taka sama jak sytuacja, gdy uzyska on wyrok ustalający przedawnienie wierzytelności, jak i też w sytuacji, gdy takiego wyroku nie będzie posiadał, a jedynie podniesie zarzut przedawnienia w toku procesu o zapłatę.

Wzorzec kontroli (art. 2, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 64 ust. 1 Konstytucji)

Wątpliwości konstytucyjne skarżącego odnoszą się do zaskarżonego przepisu w zakresie, w jakim wprowadza on wymóg wykazania przez powoda interesu prawnego w ustaleniu przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Sprzeczność art. 189 k.p.c. z art. 2 Konstytucji skarżący upatruje w naruszeniu zasad prawidłowej legislacji oraz zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa. Kryterium interesu prawnego zostało ukształtowane wadliwie, pozostawia sądom daleko posuniętą dowolność w jego stosowaniu, co w konsekwencji - zdaniem

skarżącego - skutkuje przekształceniem wynikającego z art. 189 k.p.c. roszczenia o ustalenie istnienia stosunku prawnego lub prawa w swiste ius nudum, wprowadzające adresatów w błąd co do istnienia rzeczywistych środków ochrony ich praw. Jego nieoznaczoność prowadzi - jak podnosi skarżący - do sytuacji, w której prawa majątkowe podlegają niejednakowej ochronie, w zależności od poglądu prawnego przyjętego przez dany skład orzekający, a to pozostaje w sprzeczności z art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji. Zaskarżony art. 189 k.p.c. niweczy również - w myśli stanowiska skarżącego - prawo do sądu określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji, uzależniając możliwość samego przystąpienia przez sąd do rozstrzygnięcia o przysługiwaniu lub nieprzysługiwaniu stronie określonego prawa od niejasnych kryteriów, wywołujących liczne kontrowersje zarówno w orzecznictwie sądów, jak i w doktrynie.

Skarżący wskazuje, że konstrukcja art. 189 k.p.c. jest wysoce nieprecyzyjna, i poprzez pozostawienie uznaniowości prowadzi do niepewności prawnej osób wytaczających powództwa o ustalenie, jest sprzeczna z zasadą zaufania obywatela do państwa, jak również w konsekwencji może ograniczać prawo do sądu gwarantowane konstytucyjnie.

Z zasady zaufania obywatela do państwa i tworzonych przez nie prawa wynika obowiązek państwa zapewnienia bezpieczeństwa prawnego swoim obywatelom. Omawiana zasada opiera się na wymaganiu pewności prawa, a więc takim zespole cech przysługujących prawu, które zapewniają jednostce bezpieczeństwo prawne, umożliwiają jej decydowanie o swoim postępowaniu na podstawie pełnej znajomości przesłanek działania organów państwowych oraz konsekwencji prawnych, jakie jej działania mogą pociągnąć za sobą. Jednostka powinna mieć możliwość określenia zarówno konsekwencji poszczególnych zachowań i zdarzeń na gruncie obowiązującego w danym momencie systemu, jak i oczekiwać, że prawodawca nie zmieni ich w sposób arbitralny.

W niniejszej sprawie niejasność co do poglądów sądów obu instancji prowadzi do uzasadnionych wątpliwości prawnych w sprawie.

Brak wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia

W sprawie nie została wniesiona skarga kasacyjna.

Zachowanie terminu 3 miesięcznego

W sprawie skarżący otrzymał wyrok z uzasadnieniem 20 marca 2020 roku, który to wyrok został doręczony bezpośrednio pełnomocnikowi skarżącego adwokat Darii Koć-Woźniak.

Grzegorz Koć-Woźniak

Załączniki:

1. 5 odpisów skargi i załączników;
2. Pełnomocnictwo;
3. Wyrok Sądu I i II instancji wraz z uzasadnieniem;

4. Koperta oraz wydruk z systemu etracking;

5. a/a